

finland

building global friendship

PERHEVAIHTO- OPAS

RAUHAN MAAILMA YSTÄVIÄ TÄYNNÄ

Tämän oppaan tarkoituksena on kertoa perhevaihtoon osallistuvien lasten vanhemmille perusasioita perhevaihto-ohjelmasta sekä auttaa heitä oman perhevaihdon suunnittelussa.

Oppaan on laatinut liiton perhevaihtokomitea aikaisempien oppaiden ja omien kokemustensa pohjalta. Palautetta ja kommentteja oppaan toimivuudesta otetaan mielellään vastaan, ja opasta päivitetään tarpeen mukaan.

Hauskoja perhevaihtokokemuksia.

t: Perhevaihtokomitea
interchange.committee@fi.cisv.org

Hyödyllisiä CISV:n nettiosoitteita:

www.fi.cisv.org
Suomen CISV:n viralliset sivut

www.fi.cisv.org/materiaalipankki
Hakukaavakkeet ja muut viralliset dokumentit

www.cisv.org
Kansainväliset CISV-sivut

www.cisv.org/resources
Forms, guides, infofiles, activities

www.cisv.org (→ myCISV)
CISV-ohjelmiin osallistuneiden tietokanta
Lisää itsesi ja löydä ystäväsi...

Sisällys:

1. CISV	4
2. Perhevaihto CISV ohjelmana	4
3. Kuka kukin on perhevaihdossa	5
4. Perheen valmistautuminen	6
5. Ohjelman suunnittelu	6
6. Isäntäperhevaihe	7
7. Matkustusvaihe	8
8. Yleiset säännöt	9
9. Ongelmia	9
10. Perhevaihdon jälkeen	10
Esimerkkiohjelma 2 ja 4 viikon perhevaihtoon	10
Matkustusvaihe lyhyesti	11
Isäntäperhevaihe lyhyesti	12
Esimerkki kokousaikataulusta	13
Aunt Letter -suomennos	15
Aiheita leaderin ja vanhempien väliselle keskustelulle	18

Liitteet:

Infofile R-7

1. CISV

CISV on poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumaton kansainvälisyyskasvatusjärjestö, jonka tavoite on kasvattaa lapsista ja nuorista aktiivisia maailmankansalaisia, jotka osaavat ja haluavat edistää oikeudenmukaisuutta ja rauhaa. Kaikki toimintamme perustuu vapaaehtoisuudelle ja yli 63 000 lasta ja nuorta on jo osallistunut ohjelmiimme.

Tavoitteena on edistää kulttuurien välistä ymmärrystä ja kunnioittamista. CISV toimii YK:n ihmisoikeuksien ja lastenoikeuksien julistuksen periaatteiden mukaisesti ja on UNESCO:n tunnustama järjestö. Suomessa CISV-toimintaa on ollut jo yli 60 vuotta.

CISV:n päätoiminta-alueet ovat kansainväliset lastenleirit, perhevaihto-ohjelmat, nuorten seminaarileirit sekä paikallinen kerhotoiminta lapsille ja nuorille. CISV:n toimintaan osallistuu nykyisin noin 90 maata, joista yli puolet on CISV:n varsinaisia jäsenmaita.

CISV:n toiminta-ajatus on, että ihminen oppii oman osallistumisensa kautta tuntemaan paremmin itsensä sekä oman kulttuurinsa ja myös suhtautumaan ennakkoluulottomasti vieraisiin kulttuureihin. Eri CISV-ohjelmista muodostuu koulutuksellinen kokonaisuus, jonka tavoite on luoda pohja koko elämän kestäväälle kehitykselle kohti sopuisia suhteita, tehokkaita kommunikaatiokeinoja, yhteistyökykyä ja tarvittavaa johtamiskykyä tasapuolisemman maailman aikaansaamiseksi.

CISV:lla on Suomessa kuusi paikallisyhdistystä: Helsinki, Lappeenranta, Naantali, Porvoo, Tampere ja Vaasa.

CISV:n ohjelmat:

Paikallistoiminta yli 10-vuotiaille

Kansainväliset kesäkylät 11-vuotiaille

Step Up –leirit 14 ja 15-vuotiaille

Perhevaihto 12-15-vuotiaille

Seminaarileirit 17-18-vuotiaille

IYM (International Youth Meeting) -leirit 12-19-vuotiaille

Junior Branch -toiminta 15-25-vuotiaille

International People's Project (IPP) yli 19-vuotiaille

2. Perhevaihto CISV-ohjelmana

Perhevaihto on kahden eri maan CISV-yhdistyksen välinen vaihto-ohjelma, joka on tarkoitettu 12-15 -vuotiaille. Kummassakin paikallisyhdistyksessä kerätään 6-10 lapsen ryhmä, ja ryhmät vierailevat toistensa luona. Lapsista muodostetaan parit, ja jokainen asuu vierailuajan paikallisen perhevaihtoparin perheessä ja majoittaa tämän omassa maassaan. Kummallakin ryhmällä on oma aikuinen ryhmänjohtajansa (=leaderi). Nämä järjestävät ryhmille perhevaihdon aikana erilaista yhteistä tekemistä.

Interchange on CISV-ohjelma, jossa koko perhe on mukana. Perheet maksavat oman lapsen matkan lisäksi osan leaderin matkakuluista. Vierailevalle lapselle tarjotaan ilmainen ylläpito. CISV:n kieli on englanti, joten koko perhe pääsee mukaan englannin kielikylpyyn. Tosin vaihtomaasta riippuen myös muita kieliä voidaan käyttää. Usein perhevaihdesta kehittyy eri maiden perheiden välille monivuotinen ystävyys.

TAVOITTEET

- rohkaista ymmärtämään vierasta kulttuuria ja sen tapoja
- siirtää opitut asiat arkielämään
- kehittää yksilön ja ryhmän asenteita ja toimintatapoja CISV:n filosofian suuntaan

3. Kuka on kukin perhevaihdossa?

Kansainvälinen taso

- koordinoi ja suunnittelee perhevaihtoja kansainvälisellä tasolla
- laatii oppaita ja kouluttaa

Kansallinen perhevaihtokomitea (NIC)

- kokoontuu muutaman kerran vuodessa
- pitää yhteyttä kansainväliseen tasoon
- kouluttaa leadereita
- auttaa ja tukee paikallisia perhevaihtovastaavia

Paikallinen perhevaihtovastaava (LIC)

- pitää yhteyttä vastapuolen perhevaihtovastaavaan
- auttaa perhevaihdon alkuun ja tukee leaderia ja perheitä

Leaderi

- on vastuussa perhevaihdon kulusta
- osallistuu paikallisyhdistyksen ja liiton koulutuksiin ennen ja jälkeen perhevaihdon
- valmistelee ja suunnittelee perheiden kanssa oman maan ohjelman
- on yhteydessä toisen paikallisyhdistyksen leaderiin
- on vastuussa lapsista koko matkustusvaiheen

Junior Leaderi

- avustaa leaderia perhevaihdon suunnittelussa ja toteutuksessa
- on esimerkkinä lapsille
- on linkki lasten ja leaderin välillä

Vanhemmat

- sitoutuvat asettamaan perhevaihdon etusijalle isäntäperhevaiheessa
- suunnittelevat ja valmistelevat leaderin kanssa oman maan ohjelman
- majoittavat perhevaihtovieraansa ja tarjoavat hänelle täyden ylläpidon
- tukevat lastaan perhevaihdon joka vaiheessa ja kannustavat häntä osallistumaan aktiivisesti
- yrittävät parhaansa, että perhevaihtovieras tuntee olonsa tervetulleeksi ja kotoisaksi ja että lapset tulisivat hyvin toimeen

Perhevaihtoon osallistuvat lapset

- osallistuvat aktiivisesti perhevaihdon suunnitteluun leaderin ja vanhempiensa kanssa
- osallistuvat perhevaihdon aikana kaikkiin yhteisiin tapahtumiin
- yrittävät parhaansa, että oma perhevaihtopari tuntee olonsa tervetulleeksi ja ottavat hänet mukaan omaan arkielämään

Paikallisyhdistys

- tarjoaa apuaan leaderille ja perheille perhevaihdon suunnittelussa ja valmistelussa (esim. aikaisemmat kokemukset, kontaktit...)

4. Perheen valmistautuminen

Perhevaihtoon osallistuva ryhmä (lapset, leaderi ja junior leaderi) osallistuu jo keväällä CISV:n paikallisyhdistyksen järjestämälle leirille. Siellä ryhmä pääsee tutustumaan toisiinsa, ja perhevaihtoon valmistautuminen lähtee käyntiin. Leiri on pakollista koulutusta kaikille tulevana kesänä kansainvälisiin ohjelmiin osallistuville.

Jokainen perhe täyttää hyvissä ajoin Interchange Information Form -kaavakkeen. Niiden perusteella lapsista muodostetaan parit. Tämän jälkeen jokainen perhe saa oman vieraansa Interchange Information Form -kaavakkeen, jonka avulla tutustuminen voi alkaa.

On tärkeää, että perheet ovat mahdollisimman pian yhteydessä toisiinsa. Lapset voivat esim. lähettellä sähköposteja, chatata ja vaihtaa valokuvia. Vanhempien kannattaa keskustella tärkeistä asioista ennen perhevaihtoa. On suositeltavaa kertoa omasta perheestä ja siitä, kuinka kaikki on järjestetty perhevaihdon aikana:

- kuvaile tyypillistä päivän kulkua perheessänne
- kerro, kuinka olette järjestäneet kuljetuksen, kun nuorilla on yhteistä ohjelmaa
- kuinka lasten tekemisiä valvotaan (ovatko vanhemmat töissä vai kotona jne.)
- lähetä valokuvia perheestä, kodista, asuinympäristöstä ja esim. huoneesta, jossa vieras nukkuu

Henkilökohtaisen tutustumisen lisäksi on tärkeää tutustua vieraan kotimaahan. Kannattaa hankkia tietoja maan kulttuurista, maantieteellisistä oloista, tavoista, ruoasta, koulutuksesta, uskonnosta, säästä ja kielestä. Se, että isäntäperhe ottanut etukäteen selvää asioista, osoittaa vieraalle, että hänestä ollaan kiinnostuneita. Lisäksi vieraan kanssa on helpompi keksiä puheenaiheita, kun tietää jotain hänen kotimaastaan.

5. Ohjelman suunnittelu

Perhevaihto on yhteispeliä kummankin paikallisyhdistyksen lasten, vanhempien, leaderin, junior leaderin ja perhevaihtovastaavan välillä. Hyvän pohjan yhteistyölle luo kunnollinen tutustuminen.

Lapset voivat aloittaa tutustumisen paikallisyhdistyksen leireillä, mutta on erittäin tärkeää, että myös vanhemmat tutustuvat toisiinsa ja varsinkin leaderiin ja junior leaderiin. Kannattaa muistaa, että varsinaisiin suunnittelukokouksiin on hyvä sisällyttää myös rennompaa, epävirallista ohjelmaa, koska se edistää ryhmähenkeä ja tutustumista.

Ensimmäisessä suunnittelukokouksessa paikalla on usein myös paikallinen perhevaihtovastaava, mutta myöhemmässä vaiheessa vastuu perhevaihdesta siirtyy leaderille ja perheille. Liitteenä on esimerkki ensimmäisen suunnittelukokouksen esityslistaksi.

Perhevaihdon ohjelmaan kuuluu tiettyjä perinteisiä ohjelmanumeroita, jotka on tarkoitus järjestää kerran kummassakin maassa. Seuraavassa on lyhyt kuvaus jokaisesta.

Tervetulojuhla

- koko perhevaihtoporukalle (leaderit, junior leaderit, nuoret, vanhemmat ja sisarukset)
- ohjelmassa voi olla tutustumisleikkejä, nimileikkejä ym.
- haluttaessa pienimuotoista ruokatarjoilua

Kansallisuusilta

- Vierailtava ryhmä esittelee omaa kotimaataan.
- Yleisönä koko perhevaihtoporukka (leaderi, junior leaderi, lapset, vanhemmat ja sisarukset)

Minicamp

- 2-3 vuorokautta kestävä pieni leiri.
- Leaderit ovat vastuussa ohjelmasta ja vanhemmat auttavat tarvittaessa käytännön asioissa (mm. ruokailu)
- Paikkana voi olla esim. leirikeskus, kesämökki tms.
- Koko minicampin ajan paikalla pitää olla leaderien lisäksi 2 muuta aikuista

Perheviikonloppu tai -viikko

- Perheet järjestävät itse ohjelmaa, ja leadereilla on vapaata
- Katso myös luku 6. Isäntäperhevaihe

City Game

- Tutustuminen paikkakuntaan esim. kaupunkisuunnistuksen muodossa

Jäähyväisjuhla

- Viimeinen yhteinen tapahtuma.
- Koko perhevaihtoporukalle (leaderit, junior leaderit, lapset, vanhemmat ja sisarukset) tai vain lapsille.
- Usein yhteinen sleep over, eli lapset ja leaderit jäävät yökylään

Ohjelman suunnittelun saa kätevästi käyntiin sijoittelemalla edellä mainitut tapahtumat kalenteriin. Niitä voi tarpeen mukaan myös yhdistellä, esim. järjestää sleep over ja jäähyväisjuhla samaan aikaan tai pitää kansallisuuspäivä minicampilla. Liitteenä on esimerkkiaikataulut 2 ja 4 viikon perhevaihdoista.

6. Isäntäperhevaihe

Kun perhevaihtovieraanne saapuu, on tärkeää huolehtia, että hän tuntee olonsa tervetulleeksi, esim. joku pieni tervetuliaislahja sängyn päällä tai kauniisti katettu ruokapöytä osoittaa, että hän on odotettu vieras.

Kun vieraalle esitellään kotia, kannatta muistaa näyttää, kuinka wc ja suihku toimii, kuinka hän saa soittaa ja kirjoittaa sähköpostia, mitkä ovat perheen säännöt, koska syödään, mihin voi laittaa pyykit jne. Joka vaiheessa on tärkeää puhua rauhallisesti ja selkeästi ja varmistaa, että vieras on ymmärtänyt. Katsekontakti ja hymy toimivat aina, vaikka yhteistä kieltä ei tuntuisi olevankaan.

Rankan matkustuksen jälkeen vieras saattaa olla väsynyt, ja hänelle kannattaakin antaa rauhassa aikaa purkaa tavaroita ja vaikka lueskella tai kirjoittaa päiväkirjaa. Se, että vieras haluaa välillä olla yksin, on ihan luonnollista. Jos yksinvetäytyminen on jatkuvaa, silloin tulee ensimmäiseksi jutella vieraan kanssa ja yrittää keksiä nuorille jotain yhteistä kivaa tekemistä ja ottaa yhteyttä leaderiin. Vieraalle tulee tarpeen mukaan antaa mahdollisuus olla puhelinyhteydessä omaan leaderiinsa. Usein jo keskustelu omalla kielellä saattaa helpottaa koti-ikävää.

Yhteisiin aktiviteetteihin jokaisen perhevaihtolaisen on osallistuttava. Isäntäperhevaiheessa perhevaihto on asetettava etusijalle ja jätettävä muut harrastukset vähemmälle. Vanhempien tulee huolehtia, että lapset noudattavat perhevaihdon aikataulua ja ovat sovittuna aikana sovituissa paikassa. Perhevaihdon aikataulu monistetaan jokaiseen perheeseen.

Jokaisen perheen tulee kerran isäntäperhevaiheen aikana kutsua leaderit kotiinsa kylään. Vieraalla on tällöin mahdollisuus kommunikoida leaderinsa kanssa kaikessa rauhassa ja kertoa, kuinka hänellä menee. Lisäksi vanhemmilla on mahdollisuus tutustua vastapuolen leaderiin ja keskustella.

Perheviikonloppuna tai -viikkona perheet järjestävät itse tekemistä. Perhevaihdon tavoitteet silmällä pitäen on tärkeää, että vietätte normaalia perhe-elämää. Turistimatkat ovat toinen juttu, joten esim. kalliit matkat eivät ole suositeltavia perheviikonloppun aikana. Vierailu kesämökillä, saunominen, pyöräretki, grillaus tai vaeltaminen ovat hyviä vaihtoehtoja. Jokaisen perheen tulee kertoa leaderille suunnitelmistaan etukäteen, eivätkä he voi matkustaa yli kolmen tunnin päähän.

Ohjelman tavoitteiden täyttymistä arvioidaan pdpef-lomakkeella. Leaderit täyttävät isäntäperhevaiheen aikana/jälkeen group evaluation formin ja palauttavat sen LIC:lle.

7. Matkustusvaihe

Perhevaihdon tavoitteena on tutustua yhteen erilaiseen kulttuuriin perusteellisemmin ja oppia ymmärtämään maan tapoja asumalla perheen jäsenenä. Kannattaa siis pitää mielessä, että perhevaihto ei ole turistimatka. Nähtävyydet, shoppailu ja muu turistitoiminta eivät ole etusijalla perhevaihto-ohjelmassa. On erittäin toivottavaa, että vanhemmat seisovat tämän periaatteen takana ja välittävät sitä myös lapsilleen.

Jokainen perhe maksaa lapsensa matkaan sekä osuutensa leaderin matkakuluista.

Matkalla tarvittavat dokumentit:

- passi (ja viisumi)
(leaderille ja vanhemmille kopio passista)
- matkaliput
- Legal/Insurance Form YLIF
  - vakuutus (jokaisella tulee olla riittävän kattava matka- ja matkatavaravakuutus)
- Health Form HF
  - tiedot lääkkeistä, rokotuksista ruokavaliosta ja allergioista

Hätätapauksia varten perheiden kannattaa kerätä vararahasto, johon leaderillä on käyttöoikeus. Rahasumma sovitaan yhdessä, ja siitä käyttämättä jäänyt osuus palautetaan perhevaihdon loppuessa.

Kun ryhmä matkustaa, yhtenäinen asu on hyvä idea. Se voi olla esim. T-paita, lippis, huivi tms. Tällä tavalla leaderi pystyy tunnistamaan ryhmänsä helposti matkan aikana.

Etukäteen on hyvä suunnitella myös, mitä lapset ottavat matkalle mukaan ja mitä jättävät kotiin. Henkilökohtaisten tavaroiden lisäksi on hyvä ottaa mukaan kamera, päiväkirja, kuvia Suomesta ja joku pieni lahja isäntäperheelle. Lahja-asiasta kannattaa keskustella etukäteen ryhmän kanssa. Kansainvälisten CISV-sääntöjen mukaan lapset eivät saa ottaa kännyköitä mukaan kohdemaahan. Yhteydenpito kotiin hoituu isäntäperheiden ja leaderin kautta.

Yhteisesti täytyy myös sopia, kuinka paljon käyttörahaa lapset saavat mukaansa. Isäntäperheet tarjoavat majoituksen, ruoan ja vapaa-ajanohjelman, joten omaa rahaa lapset tarvitsevat vain tuliaisiin, matkamuistoihin ja shoppailuun.

Matkustusvaiheessa vanhempien suositellaan olevan yhteydessä lapseensa kohtuuden rajoissa. On tärkeää tukea lastaan sopeutumaan vieraaseen perheeseen, ja hyvä tapa on esim. sujauttaa matkatavaroihin yllätyslähjä, joka löytyy vasta kassia purkaessa. Jatkuvaa soittelua kannattaa välttää. Ei kannata huolestua siitä, jos oma lapsi ei laita viestiä kotiin. Se on yleensä vain merkki siitä, että hänellä on hauskaa. Jos ilmenee koti-ikävä, isäntäperhe ja leaderi tekevät parhaansa auttaakseen lasta.

8. Yleiset säännöt

Perhevaihdossa noudatetaan CISV:n yleisiä sääntöjä. Ne ovat liitteenä (Infofile R-7).

9. Ongelmia

Perhevaihdon aikana saattaa syntyä joitakin ongelmia, joten tämän kappaleen tarkoitus on herättää keskustelua mahdollisista ongelmatilanteista ja ennaltaehkäistä niitä.

Kommunikaatio

Kommunikaatio vieraalla kielellä saattaa tuottaa ongelmia varsinkin perhevaihdon alkuvaiheessa. Siksi on tärkeää puhua rauhallisesti ja selkeästi, mutta välttää korottamatta ääntään. Lisäksi kannattaa aina toistaa sanomansa ja käyttää eri sanoja.

Koti-ikävä

Isäntäperheen tulee auttaa ja tukea perhevaihtovierasta mahdollisen koti-ikävän yllättäessä. On tärkeää olla ystävällinen, joustava ja kannustava. Lapsille kannattaa keksiä jotain kivaa uutta tekemistä esim. toisen perhevaihtoperheen kanssa. Jos koti-ikävä kestää kauemmin kuin muutaman päivän, kerro siitä leaderille. Tässä yhteydessä on hyvä kuitenkin muistaa, että kyseessä ei aina välttämättä ole koti-ikävä, jos vieras ei näytä viihtyvän. Jokaisella on joskus huono päivä.

Henkilökemiat

Perhevaihtoparit on muodostettu Interchange Information Form -kaavakkeen perusteella mahdollisimman huolellisesti. Kuitenkin saattaa käydä niin, että lapsista ei tule ylimpiä ystäviä. Jos lapset eivät näytä viihtyvän keskenään, on hyvä tehdä jotain yhdessä koko perheen kanssa tai keksiä jotain tekemistä toisen perhevaihtoperheen kanssa. Jos lasten välille syntyy riitaa tms., kannattaa puhuttaa kumpaakin erikseen ja kertoa asiasta leadereille. Perhevaihdon tavoite on, että opitaan tulemaan toimeen erilaisuuden ja vieraan kulttuurin kanssa. Se ei aina ole helppoa, ja lasten on hyvä tiedostaa se.

Onnettomuudet

Jos perhevaihdon aikana tapahtuu jonkinlainen onnettomuus (loukkaantuminen, sairastuminen, tavaran katoaminen, varkaus tms.) kerro siitä leaderille. Kaikenlaisista epätavallisista tapauksista tulee täyttää Incident Report Form.

Vanhempien ristiriidat

Kun monta ihmistä tekevät yhteistyötä, ristiriidoilta tuskin voidaan välttyä. Tämä kannattaa ottaa huomioon ja pyrkiä ennaltaehkäisemään erilaisia ongelmatilanteita.

Ristiriitoja voi synnyttää

- päätöksenteko
- työnjako
- raha-asiat
- kokoukset
- leaderi

Moneen ristiriitatilanteeseen lääke on avoin keskustelu ja se että puhutaan asioista suoraan oikeilla nimillä niiden henkilöiden kesken, joita ne koskevat.

10. Perhevaihdon jälkeen

Tavoitteena on, että ryhmä pitää yhteyttä toisiinsa myös perhevaihdon jälkeen. Olisi toivottavaa, että ryhmä pitäisi esim. yhteisen valokuvienkatseluillan mahdollisimman pian tai muuten kokoontuisi yhteen. Myöhemmin syksyllä ryhmä (lapset, leaderi ja junior leaderi) osallistuu paikallisyhdistyksen järjestämälle palauteleirille, joka on pakollinen kaikille menneenä kesänä kansainvälisiin ohjelmiin osallistuneille.

Vanhempien ja leadereiden on hyvä kannustaa lapsia pitämään yhteyttä myös perhevaihtopariinsa ulkomaille.

Aikuisten on hyvä selvittää raha-asiat ym. mahdollisimman pian.

Paikallisyhdistysten perhevaihtovastaavat antavat ohjeet perhevaihdon arvioinnista. Perheet ja leaderi saavat täytettäväkseen arviointi- ja palautelomakkeet, sekä lisäksi lapsilta on hyvä kysellä mielipiteitä perhevaihdon kulusta.

ESIMERKKIAIKATAULUT

2 viikon perhevaihto

MA	TI	KE	TO	PE	LA	SU
					Saapuminen	Tervetulojuhla
City game		Minicamp	Minicamp	Minicamp		
ryhmä-aktiiviteetti	Kansallisuus-ilta		ryhmä-aktiiviteetti	Jäähyväisjuhla + sleep over	Lähtö	

4 viikon perhevaihto

MA	TI	KE	TO	PE	LA	SU
					Saapuminen	Tervetulojuhla
City game		ryhmä-aktiiviteetti		Kansallisuus-ilta		
ryhmä-aktiiviteetti		Minicamp	Minicamp	Minicamp		
			ryhmä-aktiiviteetti		ryhmä-aktiiviteetti	
	ryhmä-aktiiviteetti		Jäähyväisjuhla + sleep over	Lähtö		

MATKUSTUSVAIHE LYHYESTI

1. Perhe maksaa osanottajan **matkakustannukset**.
2. Perhe vastaa myös **ryhmänjohtajan matkakustannuksista** yhdessä muiden perheiden kanssa.
3. Jokainen perhe antaa ryhmänjohtajalle **vararahan**, joka käytetään ainoastaan hätätilanteessa. Vararahan suuruudesta päättävät perheet yhdessä ryhmänjohtajan kanssa. Vararaha tilitetään kotiin palattaessa, jollei sitä ole tarvittu.
4. Perheet päättävät yhdessä ryhmänjohtajan kanssa taskurahan suuruudesta. Periaatteena tulisi olla, että kaikilla nuorilla olisi saman verran käyttövaroja mukanaan.
5. Jokaisella matkalle lähtijällä on oltava **vakuutus**. ryhmänjohtajalle annetaan kopio vakuutuksesta.
6. Jokainen hankkii itse **passin** (kopio ryhmänjohtajalle) ja viisumin tarvittaessa.
7. **Rokotusten on oltava kunnossa. Health Form** täytetään **3 kpl**:na, joista 2 menee ryhmänjohtajalle (toinen jää Suomeen perhevaihtovastaavalle) ja 1 isäntäperheelle. Lausunto ei saa olla 3kk vanhempi.
8. **Legal Form** (YLIF, leaderillä ALIF) täytetään samaten **3 kpl**:na, joista 2 ryhmänjohtajalle ja 1 isäntäperheelle. Lomakkeessa valtuutetaan sekä ryhmänjohtaja että isäntäperhe.
9. Ryhmänjohtaja ilmoittaa perille saapumisesta etukäteen sovitulla tavalla.
10. Ryhmällä on hyvä olla **yhtenäinen matka-asu**. CISV-paitoja suositellaan!
11. Matkalaukun sisäkanteen on hyvä kiinnittää luettelo mukaan otettavista tavaroista sekä nimi ja osoite.
12. Ostakaa jokin pieni tyypillisesti **suomalainen lahja isäntäperheelle**.
13. Nuoret tekevät leikekirjan itsestään, perheestään ja maastaan interchange-ystävälle.
14. Ryhmä voi viedä pienen yhteisen lahjan isäntänä toimivalle ryhmänjohtajalle.
15. **Kyseessä ei ole turistimatka!** Tarkoituksena on oppia toisen maan elämään perheenjäsenenä.
16. Osanottaja on ensisijaisesti vastuussa isäntäperheelle ja toiseksi ryhmänjohtajalleen.
17. Ryhmänjohtaja pitää yhteyttä lapsiin vierailun aikana ja vierailee perheissä.
18. Mikäli isäntäperhe ja vaihtoystävä yrityksistä huolimatta eivät jostakin syystä ole sopivia, voi ryhmänjohtaja ottaa yhteyttä paikalliseen perhevaihtovastaavaan, joka pyrkii etsimään uuden perheen.

ISÄNTÄPERHEVAIHE LYHYESTI

1. Isäntäperhe vastaa taloudellisesti vierailijansa oleskelusta sekä osallistumisesta yhteisiin ohjelmiin.
2. Perheet jakavat oman sekä vierailevan ryhmänjohtajan yhteisten ohjelmien osallistumiskulut.
3. Ohjelman toteutus sujuu joustavasti yhteistyössä ryhmänjohtajan kanssa **kunkin perheen ottaessa jonkin ohjelmakokonaisuuden järjestelyt hoitaakseen**.
4. Vierailun aikana tulee jonkun perheenne aikuisista olla kotona.
5. Vieraanne saavuttua tulee muistaa, että vuorokausirytmien vaihtokseen tottuminen vie aikansa ja pitkä matka väsyttää. Kuitenkin on tärkeä järjestää yhteinen tapaaminen jo 1. tai 2. päivänä saapumisesta.
6. Ensimmäisellä viikolla ei tule järjestää perhevapaata eikä järjestettävän yhtäjaksoisen perhevapaan tule ylittää 10 vrk.
7. Ottakaa **vieraileva lapsi jäseneksi perheeseenne**; hän on täällä ensisijaisesti **tutustumassa suomalaiseen perhe-elämään**, toissijaisesti Suomen nähtävyyksiin.
8. Perheenne sääntöjä tulee noudattaa, mutta vierailevaan perhevaihto-osallistujaan tulee tietenkin suhtautua kunnioituksella ja huomioida hänen uskonnolliset ja kasvatukselliset tottumuksensa, jotka saattavat erota omistanne.
9. Mikäli mahdollista, majoittakaa interchange-lapset **yhteiseen huoneeseen**.
10. Kun vieraanne on saapunut, kirjoittakaa viikon kuluessa hänen perheelleen, että kaikki sujuu hyvin.
11. Mahdollistakaa **lasten osallistuminen kaikkiin yhteisiin ohjelmiin**. Muistakaa myös itse olla **innostuneita** ohjelmasta, joka yhteisesti suunniteltu.
12. Kutsukaa myös **vieraileva aikuisjohtaja luoksenne** ainakin kerran. Huolehdi, että perheessänne vierailevalla lapsella on tarvittaessa **mahdollisuus ottaa yhteys ryhmänjohtajaansa**.
13. **Säilyttäkää huolella vieraan haltuunne luovuttamat paperit** (passit, matkaliput, legal ja health formit). Säilyttäkää ja annostelkaa myös mahdolliset lääkkeet.
14. Perheessänne vieraileva lapsi voi jonakin hetkenä potea koti-ikävää. Yrittäkää auttaa häntä, älkää loukkaantuko vaikka hän näyttäisi onnettomalta. Muistakaa, että jokainen osallistuja saattaa vuorollaan olla samassa tilanteessa. Kuten jokaisella, niin myös vieraallanne saattaa joskus olla **tarve olla yksin**. Suokaa hänelle siihen mahdollisuus.
15. Älkää odottako vieraanne muuttuvan yhdessä yössä perheenjäseneksi tai elinikäiseksi ystäväksi. Vierailun ensimmäinen viikko on totuttautumista ja tutustumista – on tärkeää toimia luontevasti, harkiten – myös vieraanne on jännittänyt!
16. Tarkoitus ei ole suomalaisten olla omana ryhmänään ja vierailijoiden omanaan, vaan parin tulisi olla läheinen yksikkö. Tehkää siis yhdessä asioita, joita muutenkin tekisitte: tavatkaa ystäviänne jne. Ruoka ym. ongelmat ja mieltymykset selviävät parhaiten kyselemällä, keskustelemalla ja kokeilemalla.
17. Jos tulee eteen vaikeuksia, ottakaa ensin yhteys leaderiin ja vierailevaan leaderiin. Sen jälkeen, jos on tarpeen, perhevaihtovastaavaan.

ESIMERKKI KOKOUSAIKATAULUSTA

1. kokous

- Leaderien ja perhevaihtovastaavan esittely
- Osallistujien ja heidän vanhempiansa esittely
  - o esittele lapsesi
  - o aikaisempi CISV-kokemus
  - o mistä kuuli CISV:stä
  - o mitä haluaisin lapseni saavan tästä perhevaihdosta
  - o mitä haluaisin itse vanhempana saada tästä CISV-kokemuksesta
- Kokousmuistio: sihteerin valinta (kokenut CISV-perhe), lähetä muistio myös perhevaihtovastaavalle
- Päätetään kuka ryhmästä hoitaa: (joku muu kuin leaderi)
  - ✓ Pukuasia
    - kansallispuvut lainaksi jostain tai omatekoiset ”kansallispuvut”
    - yhtenäinen matka-asu (myös leaderille)
  - ✓ Suomen lippu lainaksi
  - ✓ Ottaa selvää tarvittavista rokotuksista (www.rokote.fi)
  - ✓ Matka – varaa liput ehkäpä parista eri matkatoimistosta (www.vertaa.fi, www.ebookers.fi)
  - ✓ Vakuutukset – jokainen tsekkaa omansa
  - ✓ Passit, viisumit (näytä leaderille)
  - ✓ Kirje – kirjoitetaan kirje vastapuolen perhevaihtoryhmälle
  - ✓ Ilmoitetaan allergiat
  - ✓ Raha-asiat, visa-kortti
  - ✓ Kansallisuusillan tarvikkeet
    - tarjottavat (mustikkakeittopussit, xylitolpurkka, hapankorput, lakritsia)
    - letkismusiikki ja jokin muu kansallistanssi
    - julisteita Suomesta (Finnair)
    - tuliaisit perheille, yhteiset/erilliset
    - diat, kuvat ajoissa
    - ohjelmaa
  - ✓ Leikekirja – tuodaan seuraavaan kokoukseen leikekirjamateriaalia
    - mietitään mitä eri mahdollisuuksia toteuttaa: painatus, leikkaa+liimaa
    - vanhoja esitteitä Suomesta, kuvia
    - viisisenttiset
    - postimerkkejä
    - mietitään ulkoasu
    - kansipahvit
    - muistetaan ottaa ryhmäkuva ajoissa
- Ohjelmarunko
  - ✓ valmis suunnitelma perhevaihtovastaavalle väh. 1kk ennen ohjelman alkua
  - ✓ ”pakolliset”: tervetulojuhla, city game, kansallisilta, minicamp, läksiäisjuhla
  - ✓ lyhyt vaihto (2 vkoa): ”pakolliset” + 2 aktiviteetti
  - ✓ pitkä vaihto (1 kk): ”pakolliset” + 4 aktiviteettia
  - ✓ jokainen miettii 3 maksullista ja 3 ilmaista aktiviteettia
  - ✓ ryhmäaktiviteettien säännöt

2. kokous

- Vanhempien kanssa

- ✓ Formit – täytetään yhdessä tai ainakin käydään läpi
  - YLIF
  - HF
- ✓ Kerrataan mitä on hoidettu, mitä hoitamatta

- Lasten kanssa

- ✓ Kirjoitetaan juttu itsestä englanniksi leikekirjaan
- ✓ Jatketaan leikekirjojen tekemistä yhdessä vanhempien kanssa
- ✓ Kannustetaan lapsia kirjoittamaan parille, suositellaan vanhempien tekevän samoin
- ✓ Kohdemaahan tutustuminen

3. kokous

- Yhdessä lasten kanssa

Vanhempien haastattelut – miten ja milloin

- ✓ Jonkun kokouksen ennen yhdet vanhemmat ja jälkeen toiset (näin haastatteluihin kuluu vain pari kokousta)
- ✓ Molemminpuolinen tutustuminen: leaderi tarvitsee kaiken mahdollisen tiedon ja avun, minkä voitte antaa

*****

Muista nämä:**LEADERIT:**

- ei töissä (edes osa-aikaisesti) vaihdon aikana
- perhevierailuja suositellaan voimakkaasti
- huolellinen formien täyttö, erityisesti Health Form
- ohjeet, kuinka toimia hätätilanteessa
- älä anna pienten kinastelujen kasvaa liian suuriksi, vaan ratkaise ne

PERHEET:

- älä ole ylihuolehtiva
- älä soita lapsellesi ulkomaille
- anna leaderin ja perhevaihtovastaavan ratkaista ongelmat

RYHMÄ:

- kunnioita sitä, että vieraan odotukset perhevaihdosta voivat olla erilaiset riippuen hänen kulttuuristaan
- ota kulttuurierot huomioon jo etukäteen

UUSI CISV-PERHEVAIHTOON OSALLISTUVA NUORI

(Else Alsøn tekstin mukaan vapaasti suomentanut Paula Steiner)

Tiedät jo ennestään paljon CISV:stä ja ohjelmistamme ja tietysti erityisesti perhevaihto-ohjelmasta. Odotat päästäksesi matkustamaan toiseen maahan ja saadaksesi tavata uuden ystäväsi ja perheesi. Ennen kuin lähdet kaipaavat ehkä vielä hiukan valmentautumista perhevaihto-ohjelmaan.

Elämäsi vieraassa maassa tulee olemaan kokemus, johon sisältyy paljon mielenkiintoista ja opettavista. Siihen sisältyy uusien ja mielenkiintoisten ihmisten tapaamista ja se antaa sinulle mahdollisuuden elää uuden kulttuurin parissa ja oppia siitä. Opit arvostamaan ihmisiä, joilla on erilaiset aatteet ja tavat. Opit ymmärtämään toisten erilaisia ajatustapoja. Monet ihmiset tulevat uuteen maahan mukanaan oikeat vaatteet ja oikea määrä rahaa, mutta eivät kuitenkaan ole valmistautuneet matkaansa kaikkein tärkeimmällä tavalla – oman yhteisönsä ja oman maansa ymmärtämisellä samoin kuin isäntämaan ja sen tapojen ymmärtämisen opettelulla.

TIEDOT OMASTA MAASTASI?

Ennen matkalle lähtöäsi pitäisi valmistautua vastaamaan kysymyksiin, jotka koskevat omaa maatasi – sen historiaa, nykyistä politiikkaa, päivänpolttavia kysymyksiä ja sosiaalisia muutoksia. Sinulla tulee olemaan oivallinen tilaisuus kertoa perheellesi ja ryhmällesi omata maastasi. Sinun pitäisi lukea sanomalehdet ja opetella arvioimaan mistä asioista maassasi muut mahdollisesti ovat kiinnostuneita. Joskus muut ihmiset ovat hyvinkin tietämättömiä maatasi koskevista asioista. **On sinun vastuullasi – sekä itsesi että CISV:n vuoksi – kertoa muille enemmän maastasi.** Muista että tämä on kaksitahoista vaikuttamista – sinä opit isäntämaastasi, mutta isäntäperheesi oppii myös sinun maastasi.

ISÄNTÄMAAN TAPOJEN YMMÄRTÄMINEN

Sinun pitäisi tietää vähän isäntämaastasi jo ennen saapumistasi – perustiedot sen koosta, maantieteestä, historiasta jne. antavat hyviä puheenaiheita heti alkuun. Sinun olisi hyvä tietää myös mitä oman maasi sanomalehdet kirjoittavat isäntämaastasi. Ihmiset saattavat kysyä mitä omassa maassasi tiedetään heidän maastaan ja ajatellaan siitä. Perhevaihdossa sinulla on monia mahdollisuuksia oppia tuntemaan hyvin isäntämaasi.

SINÄ – OMAN KULTTUURISI TUOTE

Eräs kulttuurin määritelmä on, että kulttuuri on arvoja, uskomuksia ja olettamuksia, jotka pitävät ryhmän ihmisiä koossa. Kulttuuri ei koostu pelkästään tulppaaneista Hollannissa, atsteekkien raunioista Meksikossa tai temppeleistä Japanissa, Pikemminkin nämä ovat heijastumia ihmisten arvostuksista, ne kertovat maansa asukkaiden uskomuksista ja ajattelutavasta.

Sinulla on omia mielipiteitä ja ajatuksia, mutta monet asenteesi, arvosi ja uskomuksesi ovat samanlaiset kuin perheelläsi ja yhteisölläsi. Opit ajattelemaan asioista tavallasi, koska sinut on opetettu ajattelemaan näin. Kaikki maailman ihmiset eivät kuitenkaan ajattele samoin. Koska ystäväsi ja naapureillasi on samanlaiset mielipiteet, et ehkä huomaakaan, miten toisenlaisia muiden ihmisten aatteet voivat olla.

Nyt sinulla on mahdollisuus elää ihmisten parissa, joiden arvot saattavat suuresti erota omistasi. Tämä mahdollisuus elää ihmisten parissa, joiden arvot saattavat suuresti erota omistasi. Tämä mahdollisuus antaa sinulle tilaisuuden ymmärtää paremmin myös omia aatteitasi. Se antaa myös mahdollisuuden ymmärtää paremmin isäntämaasi asukkaiden ajattelutapaa ja ennen kaikkea CISV tarjoaa mahdollisuuden oivaltaa, miten paljon erilaisia mielipiteitä meillä yleensä onkaan.

On tärkeitä arvostaa ja hyväksyä jokaisen oikeus suhtautua maailmaan omalla tavallaan, on tärkeitä kyetä näkemään eroja toteamatta tämä on oikein ja tämä on väärin. Älä anna omien asenteidesi estää sinua nauttimasta elämästä ympärillä. Jos sinulla on vaikeaa sopeutua sinua ympäröivään elämään, se todennäköisesti johtuu ristiriidasta niissä asioissa, jotka isäntämaassasi eroavat omistasi. **Kehitä itsellesi asenne, että voit oppia elämään näiden eroavuuksien kanssa.** Sinun ei tarvitse pelätä menettäväsi omaa kulttuuriasi. Se on osa sinua. Mutta voit yrittää elää uudessa kulttuurissa ja tehdä se menestyksekkäästi. Opettele hyväksymään uudet ajatukset ja elämäntavat unohtamatta omiasi.

UUSI KULTTUURI

Kun asut uuden kulttuurin piirissä, saat tottua elämään ilman monia asioita, joihin olet tottunut. Sinun täytyy ajatella uudestaan, miten tehdä yksinkertaisinkin asia. Esimerkiksi tervehtiminen: sinun tapoihisi saattaa kuulua notkistaa polviasia tervehtiessäsi tai syleillä ja antaa poskisuudelma. Joissakin maissa saatat puristaa kättä tai vain sanoa hei. Euroopassa on tavallista syödä veitsellä ja haarukalla, joissakin maissa käytetään puikkoja. On satoja pikkuasioita, kuten tervehtiminen ja syöminen, jotka ovat erilaisia joka kulttuurissa. Monet nuoret tulevat esim. Pohjoismaihin ajatellen että perheet näissä maissa ovat hyvin vapaamielisiä ja nuoret hyvin itsenäisiä. **Kaikilla perheillä on kuitenkin omat sääntönsä.** Yksi sääntö on nuorten kotiintuloaika. Sinun odotetaan noudattavan samoja sääntöjä kuin perheesi muutkin nuoret. Jos perheessäsi on totuttu syömään päivällinen jo klo 16-19, sinusta voi tuntua oudolta syödä vasta klo 21-22. **Kuitenkin sinun odotetaan noudattavan isäntäperheesi tapoja niin kauan kuin asut heidän luonaan.** Jos et noudata sääntöjä, sitä pidetään loukkauksena ja kunnioituksen puutteena. Sinun ei odotetakaan pitävän kaikesta uudesta perheessäsi – se on luonnollista. Ehkä et pidä kaikista säännöistä tai jostakin ruoasta tai ehkä et pidä kaikkien perheenjäsenten käytöksestä. Aina on olemassa miellyttäviä ja epämiellyttäviä asioita. Ehkä ystäväsikään tai perheesi ei pidä kaikesta sinussa. Opettele tunnistamaan ne asiat jotka harmittavat sinua ja keskity siihen mistä pidät. Yritä edes maistaa ruokaa, vaikka se näyttäisi kuinka oudolta – ehkä joku ruoka näyttäkkin tutulta inhoamaltasi ruoalta, mutta yritä maistaa vaikka vähäsen, ehkä se maistuukin toisenlaiselta juuri tässä perheessä. Et voi sanoa ettet pidä tästä ruoasta ennen kuin olet maistanut sitä. Jos et sittenkään pidä, voit kertoa perheellesi, että tämä ruoka on kovin toisenlaista kuin olet tottunut – mutta sano se myönteisessä mielessä. **Puhu perheesi kanssa, näin on helpompi voittaa vaikeudet.**

PERHE

Ennen kuin tapaat ystäväsi ja perheesi, tiedät jo heistä vähän: kuinka monta heitä on, jotakin ystäväsi harrastuksista jne. He myös ovat saaneet joitakin ennakkotietoja sinusta ja perheestäsi.

Ehkä perhe-elämä kotonasi on kovinkin erilaista kuin isäntämaassasi – tai hyvinkin samanlaista – riippuen kulttuurieroista. Joissakin maissa useissa perheissä on palvelijoita, joissakin maissa taas hyvin harvoin. Voit ottaa mallia ystäväsi käytöksestä tai kysyä mitä sinun odotetaan tekevän. Oman vuoteen sijaaminen tulisi kuulua aamutoimiisi. Jos isäntäperheesi unohtaa, että kotonasi on erilaiset varusteet keittiössä ja kylpyhuoneessa, **on parempi kysyä ennakkolta kuin kuulla jälkepäin, että teki jotain hassusti tai väärin.**

Ystäväsi pitäisi kertoa mitä ruokaa jääkaapista voit syödä, jos tunnet itsesi nälkäiseksi. Sinun pitää myös tietää mitä tehdä likaisille vaatteillesi, milloin voit mennä suihkuun ja miten pitkäksi aikaa. Muista, että joissakin maissa säästetään energiaa ja pidetään tarkkaan huolta kuumien veden käytöstä; ehkä myös toiset perheenjäsenet tarvitsevat kylpyhuonetta. Jokaisessa perheessä on kehitetty omat menettelytapansa, yritä puhua eroavaisuuksista myös koko ryhmän kanssa.

USKONTO

Perhevaihtoon osallistuvilla ja isäntäperheillä on usein erilaiset uskonnolliset taustat. Joillekin ihmisille uskonto ei merkitse paljoakaan. Jotkut vaihtonuorista kuuluvat eri uskontokuntiin kuin isäntämaan valtauskonto. Puhu isäntäperheesi ja leaderisi kanssa miten pääset käymään omassa kirkossasi ja he varmaan tekevät järjestelyjä puolestasi. Kunnioita aina muiden ihmisten vakaumusta, se on hyvin henkilökohtainen asia. Suuressa osassa USA:ta kirkko ei ole vain uskonnollisen elämän keskus vaan myös musiikki-, harrastus- ja sosiaalisen elämän tapahtumapaikka. Jos oma uskontosi sallii, osallistu perheesi kanssa heidän jumalanpalveluksiinsa ja opit paljon isäntämaasi elämästä.

MOLEMMAT YHDESSÄ

Vierailun aikana vietät paljon aikaa yhdessä koko suuren ryhmän kanssa, siis isäntäperheet ja vieraat yhdessä ja ehkä tapaat muitakin CISV-ryhmiä kutsuissa, leireillä jne. Tässä suuressa ryhmässä sinulla on mahdollisuus **puhua omaa kieltäsi**, mikä tuntuu välillä hyvinkin tarpeelliselta. **Mutta muista, ettet tee sitä koko aikaa, koska se saattaa tuntua ikävältä muusta ryhmästä.** Toiset saattavat ajatella sinun puhuvan heistä pahaa. Tärkeätä on myös yrittää aina toimia ryhmänä ja sinulla on todellinen mahdollisuus kehittää ystävyyttä ja suurempaa yhteisymmärrystä eri kansojen kesken.

Koko ryhmässä pitäisi olla mahdollisuus keskustella eroavaisuuksista ja yhtäläisyyksistä kulttuurien kesken; tässä sinulla on myös leaderi apuna kertomassa mielipiteitäsi, jos sinulla on kielivaikeuksia. **Muista aine, että leaderiltä voit kysyä apua, jos sinulla on ongelmia.** Myös pikkuasioissa perheessäsi, ryhmässä tai muissa tilanteissa **voit aina kääntyä leaderisi puoleen.**

Tämä kirje on ollut aika pitkä, mutta toivon, että olet lukenut sen huolellisesti. Kun olet valmistautunut paremmin ennen lähtöäsi, saat enemmän irti matkastasi. Sinun vuorosi tulee myös toimia isäntänä ja näyttää maatasi, kulttuuriasi ja perhettäsi ystävillesi ja ryhmällesi. Sekä sinä, perheesi että paikallisyhdistyksesi oppivat paljon tästä kokemuksesta. Toivottavasti sinä opit tämän matkan jälkeen katselemaan maailmaa avoimin silmin.

AIHEITA LEADERIN JA VANHEMPIEN VÄLISELLE KESKUSTELULLE

Kieli ja kulttuuri

- Kielitaito: äidinkieli, englanti, muut kielet
- Kokemukset vieraista kulttuureista omassa ympäristössä ja matkoilla

Perheen tavat ja konfliktien hallinta

- Lapsen suhde vanhempiin, sisaruksiin, muihin perheisiin ja kavereihin
- Minkälainen tilanne saattaa aiheuttaa konfliktin
- Mitkä asiat/tilanteet tekevät lapsesta iloiseen, surullisen ja vihaisen
- Ovatko vanhemmat huolissaan lapsen koti-ikävästä
- Lapselle tyypillisiä käyttäytymismuotoja uusissa tilanteissa ja uusien ihmisten kanssa.
- Miten lapsi reagoi konfliktitilanteessa. Verbaalisesti, fyysisesti vai molempia. Esim. ovien paiskominen, huutaminen, vetäytyminen (yksin oleminen)

Terveys

- Allergiat. Miten hoidetaan?
- Miten särkylääkkeisiin suhtaudutaan perheessä. Saako lapselle antaa lääkettä esim. päänsärkyyn
- Muita sairauksia, joita tulisi ottaa huomioon ja/tai joihin lapsi esim. saa lääkitystä. Voiko lapsi itse hoitaa sairauden vai tulisiko leaderin/isäntäperheen valvoa lääkkeen ottoa ja muita sairauteen liittyviä asioita?
- Onko lapsella silmälasit tai piilolinssit
- Miten lapsi reagoi kipuun. Onko hänellä matala vai korkea kipukynnys?
- Ruokatottumukset ja erikoisruokavaliot. Onko tottunut kansainväliseen ruokaan. Onko perheellä sääntöjä/tapoja ruokailun suhteen.
- Nukkumistavat. Tarvitseeko lapsi paljon vai vähän unta? Miten hän reagoi kun hän ei ole nukkunut tarpeeksi?
- Onko lapsella useasti päänsärkyä tai vatsakipuja? Onko jokin tietty tapa hoitaa?
- Jos osallistuja on tyttö onko hänellä jo alkanut kuukautiset? Tulisiko leaderin tietää jotain tästä aiheesta.
- Henkilökohtainen hygienia. Onko lapsi oma-aloitteinen vai tarvitseeko häntä muistuttaa joistain asioista? Muita kommentteja.
-

Lapsen osallistuminen eri ryhmiin koulussa ja vapaa-ajalla

- Lapsen rooli ryhmissä: aktiivinen/passiivinen, johtaja/mukanaolija
- Onko lapsi oma-aloitteinen? Tekeekö hän itsenäisiä päätöksiä? Miten hän vastaanottaa ja tottelee ohjeita?
- Miten tulee toimeen aikuisten ihmisten kanssa? Entä muiden lasten kanssa?
- Suhde kouluun ja muuhun järjestettyyn ohjelmaan
- Mistä lapsi tykkää/ei tykkää

Vanhempien ja leaderin odotukset toisiltaan

- Yleiset odotukset
- Mahdollisten lapseen liittyvien ongelmien käsittely
- Mitä tehdään hätätapauksissa?
- Miten toimimme yhdessä? Yhteiset odotukset ja toiveet.